

Universitätsbibliothek Wuppertal

Ivstiniani Avgvsti Historia

Procopius <Caesariensis>

Lugduni, 1594

Oratio secunda

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-147](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-147)

huiuscemodi hominum cum paupertate & miseria
confictantium oportuna habitacula.

a liber 11.

* ORATIO SECUNDA.

QVOTQVOT tēpla in Conſtātini vrbe Iuſtina
nus, aut noua erexit, aut vetuſtate collapſa
reparauit, quotquot præterea alia ædificia hic iam
extruit, in priori b ſermone declaratum eſt: reſtat, vt
ad munimenta, quibus c extremas Romanorū re-
giones vallauit, procedamus. Hic ex ſermonis hu-
militate & defectu laboremus, neceſſe eſt. Non e-
nim pyramidas, eorum, qui in Ægypto regnarunt,
monumenta referemus, rem quidem famigeratam,
ſed plane inutilem, & in fauorem & adulationem
effictā, ſed arces & propugnacula recitabimus om-
nia, quib. hic rex regnum ſeruauit, & obſepſit, atq;
barbaris viam præcluſit, qua Romanis inſultarent
ac inſidiarentur. A d Medicis promontoriis narra-
tionē ordiri, non abſurdū fore mihi videtur. e quā-
doquidem Medi e Romanorum terra profecti ſunt,
Anaſtaſius olim rex in confinio Perſicorum mon-
tium, pagum quondam ante ignobilem, cui no-
men f Doras, diligenter muro cinxit, vt aduerſus
hoſtes foret propugnaculū. Et g cum foederis tēpo-
re extructum eſſet, quod Theodoſius quondam rex
cum Perſis pepigerat, vt neutri ſcilicet in ſuo b lo-
co, alterorum promontoriis finitimo, nouū aliquid
propugnaculum moliretur; Perſæ pacis i conditio-
nibus adherentes, a negociis ſuis impediti ſunt. Et
quamuis Hunnico bello premerentur: Romani ta-
men illos imparatos animaduertentes, citius ala-
criuſque ædificium occuparunt & communierunt,
magno ſtudio illos præuenire cogitantes, priuſ-
quam in ipſos irruerent. Et k ſubinde ſecum mente
reputantes, nequid fortassis impedimenti interci-
deret,

b libro.
c limites.

d Medicis
firmius.

e Quum Me-
di Romano-
rum ſolo ex-
ceſſiſſent,
&c.

f Doras.

g Quia in
iædere ex
preſſum fuiſ-
ſet.

h Solo, limi-
tibus altero-
rum finiti-
mo.

i cōditiones
præterites,
opus illud
impediabāt,
quāuis &c.

k Quinque
hoſtiles im-
preſſiones
ſemper ex-
ſpectarent,
ſtructuram
accuratè nō
abſoluebat.

deret, non exactè structurā crexerunt, festinantia diligentiam remorante. Nunquam enim festinato cum securo conuenire solet, & celeritatē diligentia non sequitur. Sic igitur tumultuario propugnaculū instaurant, non quasi ab hostibus propugnaculū non possit, sed in iustam altitudinem subuectum, non saxis commodis obuallarunt, non saxorum compagem, prout oportuit, adglutinauerūt, neque ^a ter- ^{a corruptas} re aggerem pro mensuræ modo adhibuerunt. Quo factum est, vt ne breui quidem tempore turres umbribus, niui, & solis feruori, propter fragilem ædificij structuram resistere valentes, disrumpi & colabi quàm plurimas contigerit. Hoc modo priora moenia in vrbe ^b Doras reparata sunt. Cum Iustianus animaduerneret, ^c Persas non dispicere, eā structuram contra ipsos a Romanis iactam esse, sed arbitrari, iccirco obcinctam, vt locupletiori habitatione exornaretur, inaccessum prorsus locum istū & inexpugnabilem hostibus effecit. Etenim antiqua moenia saxis collectis impositis in angustum contraxit, solis fenestris relictis quæ illorum vestigia referrent. iecit quoque solidiora fundamenta, ne moles imposita degravaret, & iactura operi cōtingeretur. Deinde extra turres, quas ruinosas diximus, vt eueri minimè possent, (obseruantibus semper opportunitatem hostibus & peruestigantibus, sicubi partem propugnaculi muro non obseptam offenderent) ædificium aliud quadratum extruxit, & fossa iustæ latitudinis & profunditatis in longū prætensa, perinde ac vallo, ædificij terminos communiuit, & sic hostibus insidias ad murū præclusit. Aquarum quoque receptacula elaborauit, ^d hac, inter vallum & propugnaculum, ^e inde ^{d parsim.} ad solem occidentem prope templū Bartholomæo ^{e parsim.} Apostolo cōsecratum. Profluit fluuius ex suburbio, cui Cordes nomen est, dirimente vrbe duob. signis,

quorum vtrilibet imminet scopulus admodum præceps & durus, deduxit autem fluiuum in urbem hoc pacto. Opifices aquæ ductum ex propugnaculo instruunt, & ferreis clauis obducto fistulæ ore, densis & crassissimis meatibus, his quidem reiectis, illis verò obliquis aquæ exceptæ viam in urbem parauerunt. Hac ratione fluiuis urbem ingressus, oppletis aquarum receptaculis, alia urbis parte elabatur, effecta facilitate ad obsidendam urbem. Illic enim propter aquarum copiam, hostilem exercitû consistere non foret difficile: quod ut minus fieret, excogitauit rex huic rei opportunû remedium. Deus id, quod regi impossibile factu videbatur, curans; facile peregit, & nulla data opera urbem seruaui, idque hoc modo. Erat ex iis, qui in exercitu æra merebant, quidam inter opifices & ædificiorû magistrôs longo tempore diuersatus, hic, siue per visum admonitus, siue casu in hoc pertractus, fossam seu puteum fieri iussit intra propugnaculum, indeque aquam potui commodam ex intimis terræ venis emanaturam prædixit. Puteum itaq; rotundû in altissimâ profunditatem effoderunt, quæ res urbi salutaris fuit. Imbrium enim magno impetu coorto, fluiuis, cuius meminimus, ante propugnaculum subferuescens, vehementer intumuit, & muro ad lapsus, hinc stagnat: inde reflexus atq; inuidans, pulsato iam muro & refractis portis, urbem occupans omnia peruagatur; deinde ingenti colluuiæ facta, in fossam delapsus disparuit. Et deinceps in urbe media copiosis aquarû receptaculis effectis, fluiuis per meatus apte fabricatos urbem elabatur, quemadmodum iam pridem relatam est. Postquam hostilis exercitus urbem obsessurus adgreditur, tû meatus ferreis clauis ac vectibus obstruunt, & fluiuum resilire ac cursum mutare coactû necessitate quadam manufacta, in fossam & puteû circûducunt.

Quare

Quare oppressi hostes propter aquarum raritatem
 & penuriam, obsidionem dissoluere coguntur.
 Hæc in vrbe Daras Iustinianus construxit. Quid
 autem fecerit, vt nihil deinceps huiuscemodi ipsa
 vrbs à fluuio pateretur, nunc de clarabo. Erat quidã
 ingeniosus artifex, patria Alexandrinus, Chryses
 nomine, qui Regi in cõstruendis ædificiis operam
 suam frequenter locauerat. hic tum aberat, cū vrbs
 à fluuio periclitaretur. Post vbi ea, quæ acciderant,
 audiuerat, dolore percitus, & in lectum secedens,
 per somnum huiusmodi visum vidit. Quidam in-
 genti statura, & planè eminentiori quàm vt homi-
 nis esse putetur, illum per somnū admonuit, & ar-
 tē quandam docuit, ad imperum fluuij compescen-
 dum factis idoneam. Mox ille diuinam rem suspi-
 catus, artem & insomnium regi nūciavit, adumbrata
 instructionē, quam per somnum acceperat. Multo
 iam ante rex audiuerat, vehementer dolens super
 iis, quæ contigerant, & ea Isidoro atq; Anthemio,
 quorū ante meminimus, ad se accersitis exposuit:
 & velut numine quodam afflatus, præter omnem
 opinionem per se ipse meditabatur & delineabat il-
 lud ipsum, quod somni effigies præ se ferebat, non
 dum Chryse literis visis. Nam regi adhuc animi sus-
 penso, quidã literas Chryse reddidit, insomnij spe-
 ciem definientes. Mox rex ad se vocatis artificibus,
 vt ad memoriã reuocarent, quæ ipsis de opere visa
 erant, iussit. Illi memoriter ex ordine referebant om-
 nia, quæcunq; rex sibi ipse indulgens demanda-
 uit fieri. Tum rex protulit litteras Chryse, & illos
 ingenti admiratione percipit, cogitantes deū esse, a *perculis.*
 qui regi patrocinaretur in illis peragendis, quæ rei
 publicæ forent comoda. Vicit itaq; regis ordinatio,
 cedente artificū prudentia & arte, & Chryses in vr-
 be Daras operi præficitur à Rege, vt omni cura per-
 ficiat, quæ ei præscripta sūt. Hoc igitur pacto, quæ ei

mandata sunt, perfecit. Inter vtrūque scopulum, qua medius defluit amnis, munimentum collocavit iustæ altitudinis & latitudinis, cuius extremitates vtrumque colliculum ita contingebant, vt fluuius nusquam essent peruiæ. Huiusmodi structuram harum rerum periti phracten seu arida vocant. Ianuas in munimento disposuit, qua statim fluuius inundans deflueret, non impetu quodam, sed sensim effluxum breuem abundantis molis demitteret. Portas etiam, quas ante fluuius impeditus repente perfrigerat, vndique circundans, ingentibus faxis priorem illarum locum obstruxit, & in accliu loco secundum propugnaculi præcipitium portas ordinauit, qua fluuius cursus non patebat. Et isthæc quidem sic habent. Erat autem aquarum in vrbe magna penuria. non enim habebant fontium scaturigines, sed iuxta quos fluuius ferebatur alueo suo, hi egré aquam haurientes bibebant; qui vero longius a defluxu amnis habitabant, illos è duobus alterum pati necesse erat, aut extrema oppressos experiri, aut siti euictos interire. Cæterum rex ingentem ductum fabricauit, per quem aqua iam vndiq; circum urbem deriuata, à penuria illic habitantes liberauit. Et duo templa extruxit, vnum, quam magnam ecclesiam vocant: alterum, Diuo Bartholomæo apostolo sacrum. Præterea gregariis militibus ampla hospitia instituit, ne illic habitantibus molesti essent & insultarent. Amidæ quoque vrbs muros & vallum, quæ ruinæ proxima videbantur, noua quadam structura comprehendit, & vrbi securitatem restituit. Quæcunque in *b* præsiidiis, in *c* promontoriis horū sitis, rex gesserit, iam dicā. Eunti ex Daras vrbe in Persarū terrā, regio quæ dā à sinistris est, *d* nullos prorsus equos, nulla plaustra vel currus habens, protensa in eam longitudinem, vt viro robusto duob. diebus sit permeabilis,

a *aragris*
x *rua.*
b *castellū.*
c *simbus ha*
rum vrbiū.
d *Qua nec*
equus, nec
curribus iri
potest.

meabilis, desinens in locum obliquum & præruptum, cui Rabbios nomen est. Habitat autem Rabbios in petris omnino præruptis & rigidis, intusque locum continet, quem Romanorum agrum vocant, à principio (vt arbitror) *a* grauiter ferentes incolæ, quod in meditullio regionum Persicarum locûs situs ad Romanos pertineret, depressus & sumpinus, sed bonarum frugû admodum ferax: quod ex his facile quispiam coniciet, quoniam hunc locum vndique Persarum *b* montes cingunt. Apud Persas oppidulum facis illustre, cui nomen Sifauranon, quod olim Iustinianus euersum solo æquauit, vt magnam equitû turbam illinc captiuâ abduceret, abest ab vrbe Daras itinere duorû dierum, à Rabbios verò, tribus maximè signis. Hi, qui agrum, cuius satis meminimus, colebant, quotannis exolebant Persis quinquaginta aureos, vt sua ipsorum quiete possiderent, & fructus illic enatos possent diuendere. Effecit Iustinianus rex, vt omnia ipsis agricolis nascerentur. Cinxit Rabbios muro ad perarum, quæ illic asurgunt, altitudinem; & reddidit locum hostibus inaccessum. Cum illic habitantes laborarent inopia aquarû, nullo existente fonte in scopulorum cacumine, duo reseruacula aquarû extraxit, & passim perforatis petris amplos pluuiarum aquarum thesauros excogitauit. Alias arces & præsidia omnia, quæ in monte posita, hinc ex Daras in Amidam eunti occurrunt, & quæcunque hic olim in deridulam quandam speciem *d* fuligata erant, reparauit, & in eam elegantiam quæ nunc apparet, ac tutum munimentum transposita in firmissimum Romanorû terræ propugnaculum constituit. Hic mons in cœlum asurgens impêdet, præceps adeo, vt conscendi nequeat. in subiecta planicie locus est commodæ admodum & mollis terræ, vt ilis aratro, vt ilis pecoribus, abunde her-

*a delectatis
inculis, agra-
d'ayres.*

b limites.

*c arduitate,
milsaribus.*

*d septa &
munita e-
runt.*

bas & gramina fundens. Hic frequentes pagos ad radicem montis extractos homines habitant, necessarii quidem facultatibus felices, sed crebris incursionibus expositi. Quod ne amplius fieret, Iustinianus rex emendauit, erecta in vertice montis arce, quo preciosam maximè suppellectilem conueherent, & irruentibus hostibus, cursu & fuga seruentur. Regalem arcem vocant. Arces Amidæ vrbi vicinas, cæno & luto obcinctas & hostibus pervias vndique exactissimè instauravit. Omnia sigillatim & exquisitè describere facile non est. In summa vniuersa enarraui. Nam quæ prius insidiatoribus erant exposita, ea nunc inexpugnabilia fecit. Mesopotamiam Persarum generi, manifestè iniuriam reddidit. Non est silentio prætereundum id, quòd in arce Baros excogitavit. Arx in præcipitio alti montis posita est, intus omnino aquis carens, extra imprimis absurdū ac inutile esse videtur, ad radicem montis arcem muro circumdare, ne scilicet ea pars in decliui loco sita facilis captu foret. Excogitabat autem hæc, iubens ea quæ intra murum, perfodi, donec ad planiciem iam pertingeret. quòd vbi factum est, mox hinc tanquam ex fonte præter opinionem aqua ebulliens apparuit. quocirca arx iam in tuto posita, & aquarum beneficio non indigere videtur. Eodem modo, Theodosij vrbis, quæ ad Arboram fluuium sita est, muro reparato, quæ diurnitas temporis labefactauerat, cum primis hic rex Persarum excursionses in Mesopotamiã prohibere diligenter curauit. Qualia in Constantina demonstrauerit, dignum esse arbitror, vt referatur. Erat prius Constantinæ murus, si altitudinem spectes, a necessu *a* *o*lis. *a* *o*lis. scala superabilis, si aliam structuram a penetrabilis admodū, tanto interuallo turres distabant, vt si qui irruentes in mediū locū procurrissent, nõ poterant hi, qui in turribus stabāt, illos vllò modo propellere. Vrbi

re. Vrbi propugnaculum aderat, sed eiusmodi, qualis murus esse videbatur, infernè ^a duro lapide erectū parumper; superne, albo lapide, fragili prorsus & molli, vt iam leui impendio ab irruentibus hostib. occupari posset. Iustinianus rex passim ^b in duas turres aliam collocauit, vt sic omnes sibi ipsæ quam propinquissimæ urbē obcingerent; toti verò muro, & omnibus mœnib. tantam altitudinē imposuit, vt ab hostibus expugnari nequirēt. Atq; vrbis nedum fastigia communiuit, sed & abditos ascēsus in turres constituit, triplicia recta lapidum iniectu disposuit, testudines incuruauit, vnumquodque ipsorum Pyrgo castellum seu turritam arcē & esse & vocari fecit. Castella enim arces Latina voce appellant. Patiebatur etiā Constatina circa aquarum inopiā ea, quæ emendari non poterant. Extra urbē ad vnus ^c signi spaciū fontes sunt aquarum potui commodarum, deinde quoque salus satis magnus altissimis arboribus confitus. Intra tamen urbem, vbi iā non in plano, sed in accliuī vias esse cōtingit, olim aquarum erat penuria. Iustinianus autem rex aquarū riuīs intra murū deductis, perperuis quoq; fontib. urbē exornauit, quæ e haud iniuria ipsorū ^d instaurator appellari poterit. Habebant Romani in extremis Mesopotamiæ finibus ^e arcem propē Euphratem fluuium, à Diocleriano rege priscis temporibus extructā. Nomen arci Circesion, hanc Iustinianus nunc regnans, temporis diuturnitate collapsam, neglectam & incustoditā inueniens, in munitionem firmissimā cōstituit, urbēmq; fundauit magnitudine & elegantiā claram. Dioclerianus cū hanc arcem extrueret non totam in orbem muro circumdedit, sed vsq; ad Euphratē muri structuram extendit, cōstructa vtrilibet extrema turre, & relicto altero latere absque muro, arbitratus fluminis vndā illinc munitionis & propugnaculi loca

^a ex muris
trū explicō.

^b inter duas

^c miliarū.

^d dicitur
urbis conditor.

^e castellum.

fore. Procedente autem tempore, extremâ turrim ad Austrum versam, fluminis vnda continuè radès concussit totam, vt manifestum iam casum minare tur, nisi quis quâ celerrimè succurreret. Vñus est Iustinianus ad eam dignitatem à deo euectus, vt totum Romanorum imperiû repararet, qui iam non solû ruinosam turrim molari & duro lapide instauravit, sed eam etiam arcis partem, quæ muro carebat, firmissimo muro circumdedit, duplici munimine urbem defendens, fluminis scilicet ad lapsu, & ambitu propugnaculi. Quæ ad Circesiu pertinet, hoc modo reformavit. ^a arces, quæ vrbi à Theodosio nomen sortitæ adiacent, partim muris carètes, partim luto, & deridicula compage, sepum more obcinctas, formidabiles nunc & omnino irruentibus hostibus inaccessas effecit. Erat hic quidam locus, in quem excurrere Sarraceni facile poterât, & per amplam ac densam siluam in monte sitam dispergi atque dilabi, & Romanos illic habitantes, crebris incurSIONIBUS intrepidè molestare. Cæterum Iustinianus, excogitato aduersus hostes obice, ingentem turrim extruens, hostiû incurfus prohibuit. Isthe à Iustiniano rege in Mesopotamia peracta sunt. Necessè est hoc loco Edessæ quoque meminisse. Erant Edessæ murus & vallû diuturnitate tēporis ruinosâ. quapropter ambo reparata, noua constituit, & multo solito munitiora. Quin & ^b Caron & Callinici vrbis muros & valla, æui intercurrentis longitudine collapsa subuertit, & inexpugnabilia effecit. Arcem præterea, quæ in Batni erat, neglecta & muris non obcincta, munitissimis mœnibus circumdedit, in eû, qui nunc apparet, ornatum traductâ. ^c In antiqua regione Comagene, quæ nûc Euphratesia est, Romani & Persæ prope se nō habitabant. locus enim sterilis & desertus vtrorûmq; fines lôgissimè determinat. Iccirco arces ædificabât vtrique suis terris

^a eodem modo & castella, quæ vrbi.

^b Carratû.

^c in regione quæ olim Comagena nunc.

terris finitimas, nulla data opera, ex crudis lateribus, quandoquidē nō habebāt cui hostes insidiarentur. Diocletianus rex hoc modo tres illic arces extruxit, inter quas vnam, cui Mambri nomen, longo tempore dirutam Iustinianus renouauit. Quinque a signis ab hac arce versus Romanorū sedes Zenobia olim vxor Odonathi Sarracenorū regis, urbem locauit priscis tēporibus, à se (vt par erat) appellatā. Huius mœnia deinde longū tēpus interfluēs riuosa constituit, adeo vt Persis facultas esset in medios Romanos deuagādi: Iustinianus effecit, vt mœnia instaurata, Romanis essent propugnaculum, & terriculamentū Persis. Multo enim munitiorē instituit, quā ante erat. scopuli quam propinquissimē cingūt mœnia, à quib. eos, qui urbē tuebātur, licuit hostib. à vertice proiicere. Quā rē diligenter repel lens & emédans, alterā quandam structurā mœnia excedentē, vbi scopuli maximē propinquabāt, erexit; Alam vocāt eiusmodi structurā, quod à muro scilicet suspensa videatur. Præterfluit Zenobiam ad orientē solem Euphrates fluuius, murum quam propinquissimē radens, qui imbribus coortis exundat, & affusus muro, statim non solum fundamēta, sed fastigia quoque obruit, & saxorū compaginatio nes confundit, relicta fragili & incerta saxorum cōpositione. sed ingēs admodū saxum molaris generis, muro æquali lōgitudine adstruxit, sicq; murū ab omni nocumento liberū ac tutū Iustinianus reliquit, etiā si in magnam altitudinē fluuius exastuet. Non solum urbem securam & tutam hic rex reddidit, sed etiā templa in vrbe fundauit, & greciorū militū habitationes, præterea balnea, & publicos porticus. Vltra Zenobiā Surum est oppidulū in ripa Euphratis fluuij sicū, muro cinctū tā despicabili, vt olim Cosroæ irruēti, ne horæ quidem die medio resistere potuerit, sed recto itinere à Persis

occupatum. Hoc oppidulum totum perinde atque Callinicū instaurauit, muróque & vallo obfirmans effecit, vt amplius irruentib. hostibus nō cedat. Est præterea téplum Sergio dicatum: apud Euphratesiam illustri diuo, quem præsci homines colentes, Sergiopolim locū appellarunt, circundantes *a* breuissimo muro, vt illic habitātes Sarracenos propellere possent, & ab incurſu locū tueri. *b* Aduersum muros pugnare suapte natura Sarraceni impotētes sunt & inepti. Murus quamlibet paruus & fragilis, illorum impetum sistit. Tādem hoc templum donariorū accessione opulentū & nobile omnino factum est, quam rem Iustinianus secum reputans, curauit vt nobilissimo muro cingeretur: extruxitq; aquarum receptacula, præterea domus, porticus, & alia ædificia loco imposuit, insuper & militū præſidia. Simili cura oppidula & omnes arces in vltimis Euphratesiæ *c* collibus sitas reparauit. Ad hæc animaduertens *d* sacram urbem insidiari volentib. expositam, prouida mēte liberauit, *e* occulto ambitu ipsam defendens, & in angustiore securitatē murum coarctans. Erāt & alia in Euphratesia loca, nomine quidem vrbes referentia, muris verò circumdata sepum more, quæ Iustinianus veris muris cingens, & alio apparatu firmans, *f* vrbes instituit, quæ & iuste appellentur, & præstantiores sint, quam vt hostiū insidiis pateant. Sed & vrbes, quas Costroes occupauerat (hic enim barbarus, oportunitate accepta, propter Romanorum exercitum in g Hesperia relictum, clam irruit in Romanorum terram) ita securas constituit & politas, vt nūc multo feliciores esse videantur, quam prius; & amplius non formident barbarorum, qui mala minantur, incurſus. In primis Antiochiam, quæ nunc Theopolis dicitur, exornauit & muniuit multo præclaris, quam prius ornari contigit. Orontem fluum, qui
vrbem

a pertemui.

b nani ad
muros oppu
gnandos.

c ltimibus.
d Hierapoli-
tim, nomen
propriū est.
e muti arm
bita sublato.

f effectis vt
sire appel-
lentur opi-
da, & vali-
diora sint.
g occidente.

urbem alluit, per circuitus & ambages decerrans, transuersum compulit muro propinquare. Quo ductu cursum suum quā propinquissime vrbi circumflexit, & eatenus partē vrbis, quæ munita ^a per indispositionem non erat, erexit, & ex Oronte turriorem reddidit. Intra muros locus erat, totus ferme desertus, ^b & feculentus, & graueoleus. Petræ excelsæ & specus inuij locum occupabant, nullam semitam facientes illac. ^c Arbitratus igitur petram illam, tamen plurimū oblectamēti præstaret in vicino muro posita, perniciosam esse, nempe per quā vrbs non obscure capi posset, locum illū intramurum olim præcipitem & cliuosum planum effecit, & illac itinera disposuit, qua non solū pedites irēt, sed & equites proficiscerentur, ducerētūque cursus & plaustra. Balnea quoque, & aquarum reserua cula in hisce mōtibus extruxit. Intra muros apud quamlibet turrim puteum effodit, vrbi, quæ prius aquis egebat, pluuiis vndis succurrens. Hæc circa muros Antiochiæ à Iustiniano rege peracta sunt. Vniuersam urbem ab hostibus exultam ipse reparauit, purgatis carbonibus & cineribus, liberū aera reddidit. Pavimenta vrbs ybique grauib. saxis instrauit, distinxit urbē porticib. & foris, biuia angiportis discriminauit, cōstituitis fontibus, & aquarū fluxibus, & ductibus. Et quibus vrbes exornantur, theatris, balneis, & aliis ædificiis decorauit, quibus vrbs felicitas illustrari consuevit, & vt facile & citra laborē incolæ suas ipforū domos extruant, præstitit. Hoc modo Antiochiā nunc illustriorem esse, quā prius, contigit. Hic etiam dei genitrici ingēs templum dedicauit, cuius splendorem & magnificentiam oratione æquare impossibile est. Præterea Michaeli archangelo magnam admodum ædem consecrauit. Prouidit & pauperibus ægrotis, diligenter & domo, & iis, quæ ad curā & infirmitatū

a propter iam moderatam magnitudinē non erat, securiorem fecit.

b & accessu difficilis rupes & valles iniua.

c corripit ista interpres.

mutationem pertinent, ordinatis; seorsum viris & seorsum mulieribus. Nihilominus prouidit & peregrinis ex oportunitate factis hic inquilinis. Chalcidos etiam vrbis murum vetustate collapsum, vñ cum vallo reparauit, & multo cōstituit munitiorē. Erat in Syria oppidulum vehementer neglectum, Cyros nomine, a Iudæis olim extractum. Nā Iudæi ex Palestina a Medorum exercitu in Assyriam captiui abducti, & longo post tempore, a Cyro Rege dimissi, vt qualemcunque gratiam benefactori referrent, locum illum Cyrum appellarunt. Iustinianus rex *a* prouidētiā reipublicæ administrandæ perscrutans, & in primis diuos colens Cosmam & Damianum, quorū corpora prope vsque ad mea tempora requiescunt, Cyrum vrbem felicem reddidit, muri securitate, *b* custodiarum multitudine, & magnitudine publicorū ædificiorū. Hac ratione Syriam Iustinianus tutā seruauit. In Phœnicia Libano propinqua, oppidum, cui Palmyra nomē, vetustate fermē desertum, munimentis firmauit, & aquarum copia, coercito Sarracenorum incurfu.

a partim reipublicæ commotis prospiciens, partim diuos. b præsidiariorum.

aliber III.

ORATIO TERTIA.

ORIENTALEM plagam Iustinianus hoc pacto firmauit. Nunc mihi eundū est ad Armenios, qui ab vrbe Amida, ad alteram vsque Theodosiopolim loca habitant Persis finitima. Armeniis *d* præerat rex eiusdem gentis. Postquam verò Alexander Macedo Persarum regem euicit, Persæ in seruitutem redacti, quiete debebant: Parthi autem Macedonibus resistentes, & bello superiores, expulerunt eos, & omnia vsque ad Tigridis fluium occuparunt. Quo factum est, vt Persarum res deinceps quingentos annos Parthis subiectæ sint, donec Romanis Alexander Mameas imperaret.

d olim præerat.